

anonimizētā versija

Tulkojums

C-816/19 – 1

Lieta C-816/19

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2019. gada 5. novembris

Iesniedzējtiesa:

Amtsgericht Hamburg (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 16. oktobris

Prasītāja:

QF

Atbildētāja:

Germanwings GmbH

***Amtsgericht Hamburg* [Hamburgas pirmās instances tiesas]**

[..]

Lēmums

Lietā

QF, [..] Pēča [*Pecs*], Ungārija

[..]

– prasītāja –

[..]

pret

Germanwings GmbH, [..] Ķelne [*Köln*]

– atbildētāja –

[..]

Amtsgericht Hamburg [..] 2019. gada 16. oktobrī nolēmj:

Apturēt tiesvedību.

Eiropas Savienības Tiesai atbilstoši LESD 267. pantam uzdot šādu jautājumu par Savienības tiesību interpretāciju:

Vai apkalpojošā gaisa pārvadātāja personāla streiks, ko ir organizējusi arodbiedrība, ir “ārkārtējs apstāklis” Regulas (EK) Nr. 261/2004 5. panta 3. punkta nozīmē?

[oriģ. 2. lpp.]

Pamatojums:

1. [..] Apturēšana [..].
2. [..] Lēmums lietā [..] ir atkarīgs no Eiropas Savienības Tiesas prejudiciālā nolēmuma, kurā sniegta atbilde uz rezolutīvajā daļā formulēto prejudiciālo jautājumu.

Lietas apstākļu izklāsts:

3. Prasītāja prasa atbildētājam samaksāt viņai kompensāciju 250,00 EUR apmērā.
4. Prasītājam bija apstiprināta rezervācija lidojumam no Budapeštas (BUD) uz Hamburgu (HAM) ar reisu Nr. 4U7783, kas bija jāveic atbildētājam un kam Hamburga bija jāsasniedz 2016. gada 27. oktobrī plkst. 15.00. Lidojums tika atcelts. Lidojuma atcelšanas iemesls bija atbildētājas salona apkalpes personāla streiks 2016. gada 27. oktobrī.
5. Atbildētāja līdz 2016. gada 26. oktobrim risināja kolektīvās sarunas ar arodbiedrību *UFO (Unabhängige Flugbegleiter Organisation e. V., Fachgewerkschaft für das Kabinenpersonal in der deutschen kommerziellen Luftfahrt* [Vācijas komerciālās aviācijas salona apkalpes personāla profesionālā arodbiedrība]). Sarunās, kuras notika 2016. gada 26. oktobrī, *UFO* noraidīja atbildētājas iesniegto piedāvājumu, kas pilnībā neatbilda *UFO* izvirzītajām prasībām, un nolēma rīkot streiku, kas saskaņā ar plāniem, kurus *UFO* 2016. gada 26. oktobrī paziņoja atbildētājam, skartu visus atbildētājas reisu.
6. Streika dēļ tika atcelti 418 no 530 atbildētājas lidojumiem, kurus bija plānots veikt 2016. gada 27. oktobrī. Atlikušie reisi tika īstenoti, veicot izmaiņas lidojumu plānā un noīrējot subčarterus. Īstenojot savu rezerves lidojumu plānu, atbildētāja

priekšroku deva visiem “ūdens galamērķiem”, kurus nevarēja vai tikai ar grūtībām varēja sasniegt, izmantojot citus satiksmes līdzekļus. Bez tam atbildētāja pirmām kārtām atcēla tos lidojumus Vācijas iekšienē, kuru galamērķi bija sasniedzami pa dzelzceļu. Visi atbildētājas rīcībā vēl esošie darbinieki tika ieplānoti rezerves apkalpēm.

7. Pasažierus, kurus skāra lidojumu atcelšana, atbildētāja informēja 2016. gada 26. oktobrī. **[oriģ. 3. lpp.]**

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Eiropas Savienības Pamattiesību harta (2000/C 364/01)

8. 12. pantā (“Pulcēšanās un biedrošanās brīvība”) ir paredzēts:

“1. Ikvienai personai ir tiesības uz mierīgas pulcēšanās un biedrošanās brīvību visos līmeņos, jo īpaši politiskajā, arodbiedrību un pilsoniskajā jomā, kas nozīmē tiesības ikvienam veidot arodbiedrības un stāties tajās savu interešu aizstāvībai. [...]”

9. 28. pantā (“Tiesības uz kolektīvām sarunām un rīcību”) ir noteikts:

“Darba ņēmējiem un darba devējiem vai attiecīgām to organizācijām saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi ir tiesības iesaistīties sarunās un slēgt koplīgumus attiecīgajos līmeņos, kā arī interešu konflikta gadījumā kolektīvi rīkoties, tostarp streikot, lai aizstāvētu savas intereses.”

Eiropas Sociālā harta (SEV 35, 18.10.1961.)

10. I sadaļas 6. punktā ir noteikts:

“Visiem strādājošiem un darba devējiem ir tiesības slēgt kolektīvus līgumus”.

11. II sadaļas 6. pantā (“Tiesības slēgt kolektīvus līgumus”) ir paredzēts:

“Lai nodrošinātu efektīvu tiesību slēgt kolektīvus līgumus izmantošanu, Līgumslēdzēja puses apņemas

[..]

un atzīst:

4. strādājošo un darba devēju tiesības uz kolektīvu rīcību interešu konfliktu gadījumos, ieskaitot tiesības uz streiku, ievērojot saistības, kas var rasties saskaņā ar pirms tam noslēgtajiem kolektīvajiem līgumiem.” **[oriģ. 4. lpp.]**

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris)

12. 14. apsvērumā ir noteikts:

“Saskaņā ar Monreālas Konvenciju apkalpojošo gaisa pārvadātāju saistības ir jāierobežo vai jāatceļ ārkārtēju apstākļu gadījumos, no kuriem nevarētu izvairīties pat tad, ja veiktu visus iespējamus pasākumus. Šādi apstākļi var rasties jo īpaši politiskas nestabilitātes, meteoroloģisko apstākļu, kas nav piemēroti attiecīgā lidojuma veikšanai, drošības riska, negaidītu lidojuma drošības trūkumu un streiku dēļ, kas ietekmē apkalpojošā gaisa pārvadātāja darbību.”

13. 5. pantā (“Atcelšana”) ir paredzēts:

“1. Ja atceļ lidojumu, attiecīgajiem pasažieriem: [..]

c) ir tiesības saskaņā ar 7. pantu no apkalpojošā gaisa pārvadātāja saņemt kompensāciju [..]

3. Apkalpojošajam gaisa pārvadātājam nav jāmaksā kompensācija saskaņā ar 7. pantu, ja tas var pierādīt, ka lidojuma atcelšanu ir izraisījuši ārkārtēji apstākļi, no kuriem nevarētu izvairīties pat tad, ja tiktu veikti visi iespējamie pasākumi.”

14. 7. pantā (“Tiesības saņemt kompensāciju”) ir noteikts:

“1. Ja ir izdarīta atsauce uz šo pantu, pasažieri saņem kompensāciju šādā apmērā:

a) EUR 250 par visiem lidojumiem 1500 kilometru vai mazākā attālumā; [..]”
[oriģ. 5. lpp.]

[..]

15. [..]

Atbilstošā valsts judikatūra saistībā ar prejudiciālo jautājumu

16. *Bundesgerichtshof* [Federālā augstākā tiesa] ar 2012. gada 21. augusta spriedumu [..] ir lēmusi [..]:

1. **Ja arodbiedrība kolektīvā interešu strīda kontekstā aicina gaisa pārvadātāja pilotus uz streiku, tā rezultātā var rasties ārkārtēji apstākļi Regulas par aviopasažieru tiesībām 5. panta 3. punkta nozīmē.**
2. **Gaisa pārvadātājam šādā situācijā nav jāmaksā kompensācijas par to reisu atcelšanu, kurus tas atceļ, lai pielāgotu lidojumu plānu sagaidāmajām streika pieteikuma radītājām sekām.**

Bundesgerichtshof savu spriedumu ir pamatojusi, tostarp, šādi (25. un nākamie punkti):

“Atbildētājas atsauce uz ārkārtējiem apstākļiem nekļūst neefektīva tādēļ, ka atbildētājai bija iespējams kontrolēt situāciju.

Kolektīvā interešu strīda gadījumā parasti nevar uzskatīt, ka situāciju var kontrolēt, izslēdzot ārkārtējo apstākļu iespējamību. Lēmumu par streika rīkošanu darba ņēmējus pārstāvošā puse pieņem, īstenojot koplīgumu autonomiju, un tādējādi – ārpus apkalpojošā gaisa pārvadātāja uzņēmējdarbības sfēras. No tā izriet, ka gaisa pārvadātājs **[oriģ. 6. lpp.]** sistemātiski nevar juridiski būtiski ietekmēt arī pats savus darbiniekus jautājumā par streikošanu vai nestreikošanu. Šajā kontekstā nepārliecina arguments, ka apkalpojošam gaisa pārvadātājam sava uzņēmuma darbinieku streika gadījumā esot iespējams izpildīt izvirzītās prasības un tādā veidā streiku novērst. Tādējādi no gaisa pārvadātāja tiktu prasīts atteikties no Savienības tiesību aizsargātās apvienošanās brīvības un darba strīdā jau *a priori* atzīt sevi par zaudētāju. Tas nebūtu pieņemams nedz gaisa pārvadātājam, nedz tas ilgtermiņā būtu pasažieru interesēs.”

Lietas dalībnieku juridiskie uzskati

17. Prasītāja uzskata, ka attiecīgā gaisa pārvadātāja salona apkalpes personāla streiks nav “ārkārtējs apstākļis” Regulas (EK) Nr. 261/2004 5. panta 3. punkta nozīmē. Viņasprāt, visos kolektīvo sarunu gadījumos esot jāreķinās ar streikiem un tādējādi arī ar nenotikušiem lidojumiem un lidojumu atcelšanu. Tie esot tipiski notikumi, kas sagaidāmi, veicot komercdarbību, nevis ārkārtējs notikums.
18. Atbildētāja uzskata, ka arodbiedrības rīkots streiks esot uzskatāms par ārkārtēju apstākli, neatkarīgi no tā, vai streikojošais personāls esot vai neesot apkalpojošā gaisa pārvadātāja darbinieki. Regulā (EK) Nr. 261/2004 neesot paredzēts nošķirums pat pēc pazīmes, vai tas esot darbinieku vai trešo personu streiks.

Provizoriskais tiesas juridiskais atzinums

19. Iesniedzējtiesa uzskata, ka ir sagaidāms, ka atbilde uz prejudiciālo jautājumu būs noliedzīga.
20. Eiropas Savienības Tiesas spriedumu, 2018. gada 17. aprīlis, C-195/17, iesniedzējtiesa interpretē tādējādi, ka aviopasažiera tiesībām saņemt kompensāciju nav jābūt atkarīgām no apstākļa, vai streiks saskaņā ar atbilstošajiem valsts sociālo tiesību aktiem ir vai nav likumīgs, bet gan par “ārkārtējiem apstākļiem” Regulas Nr. 261/2004 5. panta 3. punkta izpratnē drīzāk jāuzskata tikai tādi notikumi **[oriģ. 7. lpp.]**, kas sava rakstura vai cēloņa dēļ nav tipiski attiecīgā gaisa pārvadātāja normālai darbībai un ir ārpus tā faktiskās kontroles.

21. Iesniedzējtiesa prezumē, ka Eiropas Savienības Tiesa – ja tā pat “neorganizētu streiku” uzskata par kontrolējamu notikumu – darbinieku streiku, ko ir organizējusi arodbiedrība, *vēl jo vairāk* uzskatīs par kontrolējamu notikumu (piemēram, gaisa pārvadātājam panākot vienošanos ar attiecīgo arodbiedrību), tādēļ šādu situāciju nevarētu uzskatīt par “ārkārtējiem apstākļiem”.
22. No otras puses, iesniedzējtiesa uzskata par iespējamu, ka Eiropas Savienības Tiesa arodbiedrības rīkotu streiku vērtē atšķirīgi, jo atšķirībā no “neorganizēta streika” to aizsargā Eiropas Savienības tiesību normas, kā arī Pamattiesību hartas 12. panta 1. punkts un 28. pants, un tādēļ 2018. gada 17. aprīļa sprieduma (C-195/17) atbilstoša interpretācija liedz to attiecināt arī uz arodbiedrības rīkotu streiku. Arī Eiropas Sociālās hartas 6. panta 4. punktā garantētās tiesības uz streiku, kā tas izriet no attiecīgā panta ievadeikuma un I sadaļas 6. punktā minētā pamatprincipa, palīdz nodrošināt tiesības – koordinēti – slēgt kolektīvus līgumus. Proti, tas tiek skaidri atzīts, “lai nodrošinātu efektīvu tiesību slēgt kolektīvus līgumus izmantošanu”. Tādējādi, pretēji 19.–21. punktā minētajiem pieņēmumiem, Eiropas Savienības Tiesa varētu uzskatīt, ka tās judikatūras attiecināšana uz arodbiedrību rīkotiem streikiem nozīmētu Savienības tiesību normu pārkāpumu, kas, iespējams, varētu izrietēt jau no Regulas (EK) Nr. 261/2004 14. apsvēruma, kurā streiks vispārīgi ir definēts kā “ārkārtējs apstāklis”, bet galvenokārt pārkāpums izpaustos tādā veidā, ka – visādā ziņā galarezultātā – notiktu iejaukšanās ar Savienības tiesībām aizsargātajā gaisa pārvadātāja apvienošanās brīvībā.

Tiesvedības gaita [valsts tiesā]

23. [...] [oriģ. 8. lpp.]

[..]

[..] [Paraksts]

[..]